

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ
Úřad ČČK
169 00 Praha 6, Rozdělovská 63

TISKOVÁ ZPRÁVA ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE Z 10. VIII. 2019

1949-2019: 70. VÝROČÍ PŘIJETÍ ŽENEVSKÝCH ÚMLUV – ZÁKLADNÍHO KODEXU HUMANITÁRNÍHO PRÁVA

12. srpna před 70 lety byla v Ženevě podepsána čtveřice dodnes platných Ženevských úmluv na ochranu obětí válek, které – po doplnění třemi dodatkovými protokoly z let 1977 a 2005 – představují základní kodex moderního mezinárodního humanitárního práva.

Jejich smluvními stranami je dnes 196 zemí – všechny suverénní státy světa (s výjimkou Kosova). Jde o nejrozšířenější mezinárodní smlouvy vůbec.

Historie Ženevských úmluv se začala psát již před 155 lety, kdy byla z iniciativy Červeného kříže přijata první z nich. Samy první tři Ženevské úmluvy z r. 1949 jsou modernizací starších úmluv chránících raněné, nemocné a třešněníky ozbrojených sil v poli a na moři, příslušný zdravotnický a duchovní personál a válečné zajatce přijatých v letech 1929 a 1906.

Novotou v humanitárním právu je čtvrtá – Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války. Návrh takové úmluvy připravil Mezinárodní výbor Červeného kříže již v meziválečném období, avšak nepodařilo se státům o její potřebě přesvědčit. Její nutnost bohužel prokázala až druhá světová válka.

Další novinkou bylo, že čtveřice úmluv z r. 1949 si vůbec poprvé všímá také nemezinárodních ozbrojených konfliktů – tzv. občanských válek.

Texty Ženevských úmluv navrhl Mezinárodní výbor Červeného kříže a byly projednány rovněž XVII. mezinárodní konferencí Červeného kříže roku 1948 ve Stockholmu, která jednoznačně jejich přijetí podpořila.

Ženevské úmluvy samotné poskytují ochranu těm, kdo se přímo neúčastní bojových akcí, a těm, kteří se jich účastnit přestali – stanoví jejich práva, určují, jakého se jim musí dostat zacházení. Upravují také postavení Mezinárodního výboru Červeného kříže a jednotlivých národních společností Červeného kříže. Naopak omezení či zákazy některých způsobů boje se stalo předmětem až jejich doplnění dvěma dodatkovými protokoly z roku 1977 (mimo jiné tehdy – z iniciativy Československa – bylo humanitární právo doplněno i o ochranu životního prostředí)

podpis Ženevských úmluv 12.8.1949

Praxe ukazuje, že vzhledem ke své obecnosti i proto, že se jejich pravidla stala současně mezinárodním obyčejem, plně vyhovují i po 70 letech v mezinárodních i nemezinárodních ozbrojených konfliktech dneška. Umožňují, aby se pomoci a řádného zacházení dostalo všem, bez ohledu na frontové linie. Zejména jejich pravidla týkající se ochrany zdravotní péče patří k těm nejrespektovanějším v mezinárodním právu vůbec.

Co je však nejpodstatnější pro dodržování Ženevských úmluv a humanitárního práva vůbec, je jeho znalost. Český červený kříž proto mimo jiné pořádá různé typy kurzů a vydává potřebné publikace.

Podrobněji o mezinárodním humanitárním právu:

» www.cervenykriz.eu/humanitarnipravo .

Doc. Dr. Marek Jukl
prezident ČČK

Dr. Josef Konečný
ředitel Úřadu ČČK